

**ПОЛІЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК
ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ**

Стаття розглядає такий важливий аспект навчання іноземній мові як полілогічне мовлення. Робиться спроба довести перевагу полі логічної форми спілкування у порівнянні з діалогічною. Наводяться прийоми навчання учнів груповому спілкуванню й їх умовне розподілення на групи.

Статья рассматривает такой важный аспект обучения иностранному языку как полилог. Делается попытка доказать превосходство полилогической формы общения по сравнению с диалогической. Приводятся приемы обучения учащихся групповом общению и их условное разделение на группы.

The article considers such an important aspect of teaching a foreign language as polygraphic speech. An attempt is made to prove the advantage of the field of logical form of communication in comparison with the dialog. The methods of teaching students to group communication are presented and their conditional distribution into groups is given.

Одним з найбільш ефективних засобів розкриття творчого потенціалу учнів на рідній та іноземній мові є навчання спілкуванню. Навчити учнів спілкуватися іноземною мовою в умовах навчального процесу – проблема досить складна. Природне мовлення стимулює не необхідність (коли учень повинен розмовляти іноземною мовою протягом уроку), а потреба в реальному спілкуванні.

Незважаючи на спробу деяких вчених-психологів, психолінгвістів (Ц.Д.Йотов, А.Р.Балаян, Л.В.Путляєва) довести перевагу полілогічної форми

спілкування у порівнянні з діалогічною, у вітчизняній методиці проблема навчання груповій мовленнєвій взаємодії залишається нерозв'язаною.

Сьогодні на уроках іноземної мови переважають індивідуальні або парні форми організації навчальної роботи: монологічне та діалогічне мовлення.

На думку Ароніної Л.І. «рівень володіння іноземною мовою переважно обумовлений кількісною та якісною стороною мовленнєвою взаємодії. Найголовнішим тут є внесок, який вносять учні у непідготовлене мовлення в процесі обговорення поставлених питань» [2; 64].

В умовах навчання іноземній мові учні не завжди мають достатньо можливості для мовленнєвої практики. В більшості випадків більшу частину заняття займають такі форми роботи як тлумачення нового матеріалу, тренування, перевірка домашнього завдання тощо. Підраховано, що вчитель в середньому говорить на уроці половину, а іноді дві третини навчального часу [4; 62]. Зрозуміло, що групова форма роботи не може повністю вирішити проблеми збільшення мовленнєвої практики, проте вона значною мірою може цьому сприяти.

А тепер розглянемо детальніше те позитивне, що містить в собі групова мовленнєва взаємодія та її навчальні можливості.

В умовах, коли група учнів обговорює будь-яке питання відпадає необхідність висловлюватися не з теми бесіди. Учні можуть висловити свою думку, погодитися чи не погодитися з точкою зору свого товариша, зробити висновки. Таким чином, учні розвивають вміння та навички здійснення тих дій, які, як правило, здійснює сам вчитель: встановлювати тему, порядок участі у бесіді та її предметний зміст, уточнювати факти та узагальнювати інформацію, що поступає; з'являються уміння розподіляти увагу рівномірно між формою та змістом висловлювання, що встановлює рівень комунікативної компетенції учнів.

Учні можуть успішно коректувати висловлювання своїх товаришів: виправляти граматичні помилки, ставити питання.

Слід також відзначити той факт, що групова організація спілкування допомагає збільшити не тільки власну мовленнєву практику, але й практику в аудіюванні іноземної мови. Всі ці переваги групової мовленнєвої взаємодії можуть бути ефективно використані на практиці лише в тому випадку, якщо буде організовано цілеспрямоване навчання полілогу. Тут важливу роль відіграє колективне обговорення запропонованих вчителем питань.

Прийоми навчання учнів груповому спілкуванню можна умовно розподілити на три групи: [3; 21]

1.Ці прийоми мають на меті навчити учнів правильному формулюванню запитань, що стосуються певної інформації (прохання повідомити щось про факт в цілому або уточнити деякі деталі).

2. Прийоми цієї групи спрямовані на підтримку групового спілкування. По-перше, вони забезпечують зв'язність групової мовленнєвої взаємодії, логічний перехід від одних висловлювань до інших. Для того, щоб виявити схожі або протилежні позиції щодо обговорюваного питання, самому вступити в розмову, залучити до неї інших учасників або уточнити отриману інформацію, учнів необхідно навчити використовувати «комунікативні зв'язки», які реалізуються за допомогою:

а)реплік погодження/непогодження (Ich bin einverstanden. Ich stimme zu. Ich glaube, Sie irren sich. Ich bin derselben Meinung. Sie haben Recht. Ganz im Gegenteil. Ich bin anderer Meinung.)

б) реплік, які доповнюють та поширюють висловлювання співрозмовника (Außerdem... Ich möchte hinzufügen)

в) питань уточнюючого характеру (Was meinen Sie dazu? Wo haben Sie diese Information gefunden? Sind Sie sicher? Steht das fest?)

г)порад та обіцянок (Nächstes Mal werde ich mehr aufmerksam. Ich bin immer bereit, Ihnen zu helfen. Nehmen Sie es sich nicht so zu Herzen. Hören Sie auf mich. Das ist doch nicht der Rede wert.)

д)узагальнюючих думок (Im Allgemeinen. Im Großen und Ganzen. Also, ziehen wir Bilanz.)

е)емоційних реакцій (Ausgezeichnet! Wunderschön! Es ist sehr nett! Abgemacht! Das ist eine gute Idee! Gewiss! Und ob! Bedauere!)

По-друге, прийоми цієї групи навчають зібраності та уважності.

3. Прийоми спрямовані на те, щоб навчити учнів приймати рішення з обговорюваного питання. Учасники дискусії повинні вміти підсумувати найбільш продуктивні варіанти спочатку у мікровисновки, потім - у підсумковий загальний висновок.

Аналіз групової учбової співпраці дає право зробити висновки, що вільна бесіда учнів не завжди має чітко визначену мету. Метою учбової дискусії є досягнення певного ступеня порозуміння учасників у процесі обговорення будь-якої тези та розвиток їх творчих здібностей.

Особливу увагу на таких заняттях слід звернути на виправлення помилок. Під час бесіди слід виправляти тільки ті помилки, які грубо порушують комунікацію та викликають непорозуміння. По закінченні дискусії доречно разом з учнями проаналізувати допущені помилки.

Успіх таких занять залежить від багатьох факторів : від рівня мовленнєвої підготовки учнів, від ступеня засвоєння теми, від того, як вчитель виконує роль співрозмовника (чи вміє він скерувати бесіду, імпровізувати, уважно та зацікавлено слухати, адекватно та виразно реагувати на висловлювання учнів). [2; 65]

Слід також зазначити, завдяки своїй невимушеній формі дискусія дозволяє усунути комунікативні бар'єри в спілкуванні, збільшити обсяг мовної практики.

Отже, ми можемо зробити такий висновок: дискусія як засіб послідовного вирішення комунікативних завдань робить значний внесок в активізацію розумової та творчої діяльності учнів та в навчання іноземній мові в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1.Аппатова Р.С. Проблема навчання полілогу на уроках іноземної мови./ Іноземні мови. – 1989. – №5. – с.23-26.

2. Ароніна Л.Т. Сучасні проблеми навчання іноземній мові в школі та в вузі. / Іноземні мови. – 1993. – №3. – с. 63-66.
3. Камаєва Т. П. Функції вчителя в здійсненні мовленнєвої взаємодії з учнями під час навчання іноземній мові. / Іноземні мови. – 1991. – №4. – с.21-22.
4. Шалашов.Т.В. Уроки за «круглим столом». / Іноземні мови. – 1990. -№2. – с.61-63.
5. Шатілов С.Ф. Методика навчання німецькій мові в середній школі. – М.: Освіта, 1986. – с.123-125.